

Het kruivvat Darfour

(editoriaal, te verschijnen in *Wereldbeeld* 2004-5)

Wie de internationale berichtgeving volgt, heeft meer dan eens de indruk dat de wereld één groot kruivvat is. De VN staat daar, of zij het wil of niet, middenin. Zij is opgericht om het vuur uit de lont te halen vóór de zaak ontploft; vandaag de dag heet zoiets conflictpreventie. Kofi Annan heeft dit tot één van de topprioriteiten van de VN gemaakt: *“For the United Nations, there is no higher goal, no deeper commitment and no greater ambition than preventing armed conflict”*, schreef hij in 1998. Helaas lukt dit de VN tot op de dag van vandaag niet zo goed. Het aantal rapporten, beleidsverklaringen en resoluties staat in schril contrast met de werkelijkheid in een aantal conflictzones. De overgang *“from a culture of reaction to a culture of prevention”* is nog lang niet voltrokken. Het drama in Darfour biedt ons daar opnieuw een staaltje van: het heeft weken, zelfs maanden, geduurd vooraleer de Veiligheidsraad in actie kwam en uiteindelijk op 30 juli 2004 Resolutie 1556 aannam. En op het ogenblik dat deze bijdrage geschreven wordt, is het zeer de vraag hoe het verder moet. In zijn voortgangsrapport van 30 augustus 2004 stelt Secretaris-Generaal Kofi Annan vast dat de Soedanese regering niet genoeg heeft gedaan om een einde te maken aan de crisis in Darfour: aanvallen tegen burgers gaan verder, de Janjaweed-milities zijn voor het grootste deel nog niet ontwapend en er is zelfs geen begin gemaakt met het identificeren (laat staan het bestraffen) van de daders. De regering voldoet kennelijk niet aan de voorwaarden die de Veiligheidsraad in Resolutie 1556 had gesteld. Wat zal de “follow-up” in de Veiligheidsraad zijn? Zal de Raad “maatregelen” (het compromiswoord in de resolutie, want de term “sancties” was taboe) onder art. 41 van het VN-Handvest nemen, zoals hij in het vooruitzicht heeft gesteld? En zelfs als dat gebeurt – de Chinese onthouding op 30 juli zou nu wel eens een veto kunnen worden –, zouden zelfs “slimme” sancties veel op korte termijn opleveren? De vraag is niet alleen hoe embargo’s en sancties kunnen helpen om het lot van noodlijdende burgers in een humanitaire crisis op zeer korte termijn te verhelpen. Er is ook het gevaar dat de VN opnieuw kop van jut worden: de straatprotesten in Khartoem en de reacties in de Arabische wereld en van de Arabische Liga wijzen aan dat sancties – *a fortiori* het sturen van vreemde troepen – gezien worden als een neokolonialistische bemoeienis vanuit een door “het westen” gedomineerde VN. Het wordt spannend om te zien hoe dit gaat aflopen. Dit is immers niet alleen een test voor de VN, maar ook voor de Afrikaanse Unie en haar potentieel als regionale organisatie, en zelfs voor de Europese Unie, die bij de herdenking van 10 jaar Rwandese genocide op 7 april 2004 verkondigde dat *“the challenge to never again fail to prevent such horrors lies at the heart of the European Union’s policy”*. Maar bovenal is het dieptragisch dat honderdduizenden burgers inmiddels de speelbal zijn van discussies over “soevereiniteit” en “non-interventie”.

Jan Wouters

Voorzitter Vereniging voor de Verenigde Naties

Hoogleraar internationaal recht KU Leuven